

УДК 373.3/.5.016:73/76:[615.851:7.02
DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.83.36>

І. Ю. Субботенко

аспірант кафедри мов і методики їх викладання Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧОСТІ ПІТЕРА БРЕЙГЕЛЯ ТА ЕДУАРДА КРАСНОГО В РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

У статті окреслено необхідність вивчення творчості сучасних митців, які зберігають класичні художні традиції та мають авторський погляд на проблему творчого розвитку особистості учнів.

Також вагома увага приділяється філософській та науковій спадщині чернігівського педагога Едуарда Красного, яка підкріплена педагогічним та мистецтвознавчим коментарем. Уперше в наукових розвідках досліджується вплив творчості Едуарда Красного та Пітера Брейгеля на духовний розвиток особистості в контексті професійної підготовки майбутнього педагога. Важливість звернення саме до цих складних питань зумовлена дослідженням творчості як прояву вічності. Закцентовано увагу на значенні творчості чернігівського художника Едуарда Красного – педагога, іконописця, керівника художньої студії у м. Чернігові. Виокремлено деякі шляхи розвитку творчості учнів на основі власного педагогічного та естетичного досвіду. Спрямовано увагу на важливість творчості Едуарда Красного як синергії інтуїтивного, апріорного та духовного пізнання світу, через споглядання прекрасного у видимій дійсності на шляху досягнення педагогічної атараксії (стану душевного спокою). Мета роботи – дослідити вплив творчості чернігівського художника Едуарда Красного на формування творчого світу учнів та майбутніх вчителів початкової школи. Методологічною основою дослідження є положення теорії пізнання; культурологічний підхід до розгляду мистецтва та арт-терапевтичних практик у роботі з учнями. Наукова новизна полягає в тому, що вперше досліджується роль творчості Едуарда Красного та Пітера Брейгеля як складової естетичного досвіду майбутнього учителя початкової школи в контексті професійної підготовки майбутнього педагога. Висновки. Цінність нашого наукового екскурсу полягає в тому, що вперше запропоновано інтегрувати творчі підходи Пітера Брейгеля та чернігівського педагога-художника Едуарда Красного в заклади вищої освіти. На наш погляд, вивчення творчості цих видатних художників розширить можливості мистецької підготовки майбутніх вчителів та розкриє неосяжні есенції творчості унікальних живописців. Складність написання нашої статті полягає у майже повній відсутності україномовного наукового матеріалу про творчість Пітера Брейгеля. Ще більшу складність викликає дослідження творчості чернігівського живописця, педагога та графіка Едуарда Красного, оскільки жодної наукової публікації на сьогодні про творчість митця немає. Ми спробували відтворити візуальний світ художника, використовуючи сентенції, основою яких є співпраця та творчі діалоги з Едуардом Красним. Тому дослідження творчого есенції чернігівського митця побудовано нами на досвіді безпосереднього живого спілкування з художником. Важливою деталлю в нашому науковому екскурсі є спроба вперше в історії професійної освіти дослідити творчість двох видатних митців, використовуючи її в контексті професійної підготовки майбутніх вчителів. Не зважаючи на те, що митці належать до різних часових диспенсацій, їхні творчі сентенції знаходяться в синергії. Тому саме такий вектор наукових пошуків, на нашу думку, є доволі специфічним, недослідженим та нестандартним в контексті апріорної та емпіричної аргументації.

Ключові слова: духовний та естетичний розвиток особистості, сакральне мистецтво, професійна підготовка майбутніх учителів, образотворче мистецтво.

«Я вдячний Богу, що він вклав мені до лівої
пензлі та олівці, які я й до сьогодні дуже міцно
тримаю, бо це моє життя. І дякую своїм батькам
та бабусі, що вони не дали цим пензлям
випасти з моїх рук»
Едуард Красний

«I am grateful to God that he put brushes and
pencils in my left hand, which I still hold very tightly
to this day, because this is my life. And I thank
my parents and grandmother for not letting these
brushes fall out of my hands»
Eduard Krasny

Постановка проблеми. Сідаючи за написання нашого наукового екскурсу, своєрідного мистецтвознавчого та педагогічного літопису 21 століття про творчість чернігівського художника Едуарда Красного, літопису в якому показана естетична картина реальності творчого розвитку майбутніх педагогів та учнів початкової школи.

Неповторна та своєрідна творча діяльність сучасного чернігівського педагога, художника та іконописця Едуарда Красного не набула ґрунтовного теоретичного висвітлення на сторінках наукових та мистецтвознавчих часописів. Оскільки Едуард Красний знайомий нам не з книжних параграфів та наукових статей, а безпосередньо з живого творчого, а точніше співтворчого досвіду естетичної діяльності, тому вважаємо за справедливе приділити творчості митця більш вагоме значення в нашому науковому екскурсі.

Мета нашої статті не детальний огляд можливостей творчості, не заглиблення в історію мистецтва, не дослідження вже добре окреслених сентенцій інших науковців. Мета нашого науково дослідження – окреслити авторський погляд на проблему мистецтва Едуарда Красного та важливості його інтеграції в освітньо-педагогічний простір українських вишів. Необхідно в цьому контексті наголосити на важливості єдності духовного розвитку та педагогічної творчості майбутнього педагога. Творчість це – карта візуального світу мислення нашого сучасника, про яку останні часто забувають. По рівню розвитку творчості та художнього мислення суспільства ми можемо говорити про розвиток естетичного смаку цілих країн. Наскільки ж естетичний смак розвинутий у наших педагогів та викладачів?

– Що ми взагалі знаємо про творчість?

– Для чого людина створює картини, музичні твори, тощо?

– Яка мета нашої творчості?

– Чи творчість має вічний вимір?

Художники, скульптори, поети, музиканти, виставки, картини, Лувр, Леонардо да Вінчі, Париж, творчий розвиток, художнє мислення... Які думки наповнюють нас, коли ми згадуємо про мистецтво?

– Наскільки вони глибокі?

– Яку таємницю приховує в собі творчість?

– Що таке талант?

– Як сучасні технології впливають на педагогів та вчителів, викладачів вишів та вихователів закладів дошкільної освіти?

– Як мистецтво у свою чергу впливає на сучасні технології?

– Чому генії рівня Леонардо да Вінчі не народжуються в наш час при всьому розвитку сучасних технологій?

– Які питання ставить перед нами мистецтво?

– До чого закликає та від чого застерігає?

Питання, які залишаються без відповідей, питання, які викликають ще більше питань. Як розібратися? Куди рухатися? Що робити коли віра педагога похитнулась? Коли життя перетворюється на чергу сірих буднів, а серце сковує страх та невідомість майбутнього. Творчість, християнське мистецтво вносять в наші життя промінь надії та світла. Наші життя набувають сенсу, якщо ми створені для вічності? Як ми можемо бути певні у вічності нашого життя? У нас часто виникають сумніви? Мистецтво дає нам відповіді. Біблія відповідає на споконвічні питання людського буття та наголошує на важливості святості для життя вічного.

Едуард Красний прихильник живого творчого діалогу з дітьми: робота на природі, малювання з натури, спілкування з учнями. Сучасні технології можливо мудро включати в навчальний процес, але як елемент різнокольорової мозаїки, як складову, а не як основу основ та мету освіти. Одна з найглобальніших проблем сучасної мистецької освіти – шаблонне використання сучасних технологій. Останні перетворюються на потяг, який доставляє один вантаж в одному напрямку. Уявімо собі, якщо постійно людина буде знаходитися у віртуальному світі, вона ж не буде нормально сприймати світ реальний. З такими темпами інтеграції сучасних технологій в освіту педагоги не зможуть намалювати елементарно яблуко, провести точну лінію олівцем. Таким чином зауважать нам прихильники комп'ютерних технологій: «у нас є графічний планшет, програми для малювання, ми йдемо в ногу з часом». Йдемо у прірву педагогічної безграмотності та художньої деградації. Дайте гордовитому власнику графічного планшета та захиснику комп'ютерних технологій у руки простий олівець і побачите, що він вам намалює. Сучасні технології доречно інтегрувати в освітній простір, але як елемент, як складову, а не як основу основ та мету освіти. Читаючи останні наукові публікації педагогічного спрямування, складається доволі сумне враження. Тема комп'ютерних технологій заповонила сторінки наукових часописів та розум науковців. Невже немає інших тем для обговорення, інших проблем для дослідження? Ми наче зупинилися, і як на картині Брейгеля, стоїмо на одному місці та б'ємося головою об стіну. Який результат – травмована голова?

Аналіз досліджень та публікацій. Картини Пітера Брейгеля та Едуарда Красного – це тексти, які потрібно розшифрувати та зрозуміти. Адже розуміння художньої мови потребує естетичної чутливості та розвиненого художнього смаку [1, 2].

Майстри візуально-філософських образів показують нам, що багато людей залишаються сліпими стосовно вищих Божественних Істин, без яких не можливо залишитися людиною. Педагогіка без християнських цінностей перетворюється на каліцтвоогіку.

Дослідник творчості Брейгеля, відомий американський художній критик Джеррі Зальц, підкреслює, що митець «недостатньо складний для більшості вчених. Однак виявляється, що **«не складне» – це ліки для нашого складного часу.** Його робота не є паліативом чи уявленням про прекрасне. Швидше це підтвердження фундаментальних структур бачення, мислення, почуттів, страху, сподівання, отримання задоволення від маленьких зручностей та інтуїції речей, більших за всіх нас» [3].

«Не складне – це ліки для нашого складного часу» [3], в чому ж полягає ця нескладність. Можливо в глибині простоти? Простота надзвичайно глибока, в простоті полягає велика мудрість, «будьте прості як голуби» закликає нас Слово Боже. Ця мудра простота приховує в собі насіння істинного розуміння сутності речей та подій.

Роботи Брейгеля не є ліками (паліативом), що дають тимчасове полегшення нашим душам. Картини митця сприяють загоєнню душевних ран, **показують педагогу важливість та цінність поширення Істини через мистецтво за допомогою творчості.**

Ткаченко Олександр, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії імені професора Валерія Григоровича Скотного Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, у своєму науковому дослідженні «Пророчі образи філософування Пітера Брейгеля старшого», акцентує увагу на особливостях філософського мислення митця, зосереджуючись на питаннях, які задає нам історія європейської культури [4, с. 148-149]. З цього приводу науковець запитує: «Що історія європейської культури хоче сказати нам творами Пітера Брейгеля?» [4]. Чи Брейгель взагалі дає відповіді? Що взагалі мистецтво говорить сучасному педагогу? Чому люди все менше і менше приділяють уваги творчому розвитку в контексті класичного християнського мистецтва та професійної освіти? Навіщо нам взагалі мистецтво? Чи має мистецтво вічний вимір? Чи можливе мистецтво (творчість) у вічності? На ці питання відповісти не просто.

«Як художник-мислитель, Брейгель розповідає нам про абсурдність людської поведінки, про засліплене егоїзмом людство, що є правдивим відображенням реальності» [4].

Картини Брейгеля містять таємні повідомлення – люди зупиняться в гонитві за матеріальним Твори Брейгеля звернені сьогодні до сучасного педагога, в них показана вся абсурдність життя поза християнськими цінностями. Відображена та реальність до якої може призвезти педагогіка яка забула християнські цінності. Подивимося на картини майстра та зрозуміємо всю їх педагогічну цінність. В роботах показані всі згубні наслідки деструктивного виховання.

Мета статті: дослідити вплив творчості чернігівського художника Едуарда Красного на формування творчого світу учнів та майбутніх вчителів початкової школи в контексті окреслення авторських сентенцій, які розкривають особливості християнського розуміння вічного життя через твори сакрального мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Брейгель умів створювати твори з філософським змістом та глибокою внутрішньою енергією, мистецьким світлом, **творчим сяйвом.** Цим світлом переповнені роботи майстра парадигматичних образів Рембрандта ван Рейна, Едуарда Красного, молодого художника Константина Пастушенка та Субботенко Іллі.

В контексті порівняльного художньо-педагогічного дискурсу, необхідно окреслити ключові моменти творчості чернігівського педагога та художника Едуарда Красного. Картини пана Едуарда Красного сповнені глибоким філософським змістом, це певний текст зашифрований мовою візуальних образів. В творчості чернігівського художника переважають картини з зображенням храмів. Перше уявлення коли ми чуємо слово храм – це уявлення певної архітектурної споруди. Ми ж розуміємо храм в двох ключових аспектах. Храм як місце прославлення Бога та нерукотворний храм – людина створена за образом і подобою Премудрого Художника. Згадаймо слова Священного Писання, де наголошується на тому, що ми храм Бога живого, якщо Дух Божий живе в нас. Істинне служіння Богу в любові, там де немає любові немає життя. Педагогіка без любові перетворюється на каліцтво дитячої душі. Акцентуючи увагу на храмі, як на місці прославлення Бога та нерукотворному храмі – людини, художник актуалізує важливість віри в житті педагога, відкриває глядачу необхідність розуміння Божественних Істин через споглядання видимого прекрасного, і долучення через прекрасне до світу Божественного, адже споглядання видимих ознак Божественної мудрості відкриває нам духовний вимір нашого буття.

Твори Едуарда Красного – це своєрідний візуальний текст, симфонія притч, порівнянь, концерт роздумів над сенсом буття та метою людини на землі. Глибина образів залишає яскраві візуальні враження у глядача, сприяючи утворенню творчих сентенцій. Картини розкривають багатство внутрішнього світу людини. **Зараз настав час зробити певні педагогічні акценти. А як же педагогу використовувати творчість Пітера Брейгеля та Едуарда Красного у своїй творчо-педагогічній діяльності.**

Можна говорити про Брейгеля як про гарного графіка, художника, про звернення митця в царині філософського мистецтва, про особливості замальовок та графічної мови. В роботах майстра

чесність в синергії з реальністю є ключовим лейтмотивом. Художника завжди хвилювала правда, і це є очевидною реальністю.

Чому мистецтво Брейгеля та Едуарда Красного може навчити майбутніх педагогів та учнів початкової школи? Питання, які хвилюють людей з давніх-давен, питання про сенс людського життя-буття, нашу мету на землі, Брейгель пов'язував людину з природою та умовами її життя і спостерігав прямо, без пафосу й піднесеної ідеалізації, але майже з **літописною манерою** людське життя на землі в хвилюючій конкретності різноманітних ситуацій, у найрізноманітніших формах усіх можливих сільських і міських діянь, типів і характерів. Художник дарує майбутнім педагогам та учням незабутню виставу, яку ми можемо побачити сто разів і яка ніколи не залишить нас байдужими. Брейгель залучає нас до своїх картин, робить нас учасниками своїх дій, дає нам відчуття переживання та радості людей. Мало було живописців такого широкого та синергійного бачення реальності.

Мистецька філософія Брейгеля не підходить до твору ззовні, а виростає зі світогляду художника, з його живописного погляду на природу і людей, з його відчуттям цінності життя та його суперечливості, з його судженням про життєву людську нерозсудливість, гордість і самолюбство.

Дивовижний на перший погляд факт, що над його картиною можна серйозно пофілософствувати, становить фундаментальну, **конститутивну рису творчості Брейгеля**. Усі його картини не тільки представляють світ, але й оцінюють його. Це глибинні бачення людської долі, хвилюючі зображення людського характеру.

Творчість Пітера Брейгеля спонукала кінорежисерів, письменників та видатних діячів культури відобразити у своїх творчих студіях всесвіт видатного нідерландського майстра:

– «Пітер Брейгель» (1928) – історичний роман Фелікса Тіммерманса.

– «Одержимий» (1999) – роман Майкл Фрейна про знахідку втраченої картини з серії «Пори року» (або «Дванадцять місяців»).

– «Музейні години» (2012) – художній фільм Джема Коєна, в якому гід детально розповідає про картини Брейгеля, що виставлені у віденському Художньо-історичному музеї.

– «Меланхолія» (2011) – художній фільм Ларса фон Трієра, в якому використані кілька картин Брейгеля.

– «Тут більше, ніж просто оселедець» (2021) – вистава Мартинова Володимира Івановича для людей з вадами слуху та зору за мотивами картини «Фламандські прислів'я».

Висвітлити особливості педагогічних підходів митця, розкрити специфіку творчої співпраці, творчого обміну естетичними ідеями та художніми переживаннями. Для більш чіткого розуміння відсутності

теоретичного матеріалу про митця, варто підкреслити наявність лише ескізного але доволі цікавого опису виставки Едуарда Красного в Чернігові та зокрема виділити ті вектори наукових пошуків, які з багатьох причин не були на часі дослідженні.

Пані Катерина Скрипка описує виставку Едуарда Красного, доволі цікаво, але це майже весь теоретичний матеріал, який знаходиться в просторах Інтернету (наукові публікації взагалі відсутні). Оскільки на час написання нашої статті це майже єдиний теоретичний матеріал, дозволимо собі привести повний текст опису пані Катерини Скрипки, і далі провести вже власне мистецтвознавче дослідження, описати наші враження від виставки та спілкування з неповторним педагогом, іконописцем та художником Едуардом Красним.

За основу наших творчих роздумів пропонуємо взяти опис виставки Едуарда Красного, який здійснила пані Катерина Скрипка (на даний момент це найповніший опис творчості Едуарда Красного, який ми вирішили доповнити нашим авторським педагогічним, мистецтвознавчим та філософським коментарем – результатом живого діалогу з митцем).

«В Чернігівській бібліотеці ім. В. Г. Короленка відбулося відкриття виставки картин та ікон «Світ фарб та натхнення» чернігівського художника Едуарда Красного» [4].

«Митець народився 25 серпня 1983 року в місті Кривий Ріг. Закінчив художню школу № 1 та художньо-графічне відділення факультету мистецтв Криворізького державного педагогічного університету. Навчався в студії відомого художника Олександра Козарецького, де, зокрема, вивчав іконопис[4].

Сакральне мистецтво відіграє важливу роль в житті Едуарда Красного та його учнів. Наповнення творчості духовними цінностями важлива складова в розвитку творчої активності майбутніх педагогів.

«З 2009 року проживає в Чернігові, працює керівником студії «Малюнок та живопис» в Чернігівському обласному палаці дітей та юнацтва. Едуард Красний віддає перевагу олійному живопису та іконопису. Серед улюблених жанрів – портрет та пейзаж, подобається працювати на пленері, писати етюд історичних місць та пам'яток Чернігова» [4].

Продуктивні уроки навчання під майстерним керівництвом Едуарда Красного сприяли продовженню ідей та задумів автора у нашій подальшій творчій діяльності. За роки співпраці з Едуардом Красним з впевненістю можемо сказати, що це педагог з великої літери. Творчий підхід Едуарда до кожного учня індивідуальний та неповторний. Головне, що митець несе невимовне світло через своє мистецтво та збагачує душі учнів вічними цінностями.

«В 2010 році митець розписав вітвар собору Різдва Пресвятої Богородиці, а в 2014 – реставрував розписи вітваря Миколаївської церкви у смт Козелець. Художник написав ікони в іконостас церкви Покрови Пресвятої Богородиці у Сосниці, і працював над розписом її купола» [4].

Педагог-іконописець – велика рідкість у нашій країні. Вічними цінностями та християнським світоглядом просякнуті роботи майстра. В педагогічній діяльності майбутньому педагогу важливо поєднувати творчий професіоналізм, сердечний, педагогічний такт та християнські цінності. Едуард – це вчитель, наставник, педагог унікального творчого обдарування, сучасний Леонардо да Вінчі.

«Художник брав участь у міських та всеукраїнських виставках У 2007 році відбулася його перша персональна виставка ікон у Кривому Розі»

На першій персональній виставці в Чернігові «Світ фарб та натхнення» Едуард Красний представив 30 робіт в жанрі портрету та пейзажу, архітектурні пам'ятки Чернігівщини» [4].

Незабутній досвід спілкування з Едуардом Красним залишився у нас після спільної роботи на пленері та мистецько-філософських діалогів про сенс творчості, мету нашого життя-буття. Едуард Красний це зразок сучасного філософа-митця – людини творчої та натхненної світлом божественної мудрості.

«Особливе місце в експозиції займають ікони, які вражають своєю технікою та неповторною енергетикою, що проникає в найпотаємніші куточки душі глядача» [4].

Творчою енергією та світлом наповнені картини митця. Чому художні твори Едуарда Красного такі актуальні в сучасному світі. За нашим глибоким переконанням віра в Бога та любов до дітей наповнюють твори митця любов'ю. Це великий урок для майбутніх вчителів.

«Директорка Чернігівської ОУНБ ім В. Г. Короленка Інна Аліференко зазначила, що в бібліотеці іконопис такого високого рівня ще не експонувався «Виставка надихає, проймає теплом та добром, яким хочеться ділитися з іншими»[4].

Саме впровадження в освітній простір закладів вищої освіти сакрального християнського мистецтва надихає учнів, надає можливості задуматися над сенсом життя, спонукає виробленню системи християнських цінностей. Без християнських цінностей, за словами видатного педагога Ушинського, педагогіка перетворюється на безголову потвору.

Процитуємо слова викладачів НУЧК імені Т. Г. Шевченка та учнів Едуарда Красного. «Євген Силко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики мистецького навчання Національного університету «Чернігівський колегіум» ім Т. Г. Шевченка, відзначив «Експозиція

повністю відповідає назві – вона різнопланова та яскрава. **Від імені студентів хочу подякувати за можливість побачити професійний іконопис, який їх дуже цікавить, а як викладач – за професійну підготовку молоді до вступу в наш університет»**

Ілля Субботенко, студент Національного університету «Чернігівський колегіум» ім Т. Г. Шевченка, привітав свого наставника «Едуард Костянтинівич не тільки викладач, а й гарний друг, який завжди готовий підтримати та допомогти. **Він викладає з натхненням, а його картини пронизані вірою, надією та любов'ю».**

Едуард Красний в своєму виступі подякував адміністрації та працівникам бібліотеки за організацію виставки, а також учневі – за те, що постійно підштовхував до створення експозиції, та в першу чергу дружині – за неймовірні терпіння й розуміння.

«Я вдячний Богу, що він вклав мені до лівиці пензлі та олівці, які я й до сьогодні дуже міцно тримаю, бо це моє життя і дякую своїм батькам та бабусі, що вони не дали цим пензлям випасти з моїх рук» – зазначив Едуард Красний.

Отже у нас є можливість з досліджуваного тексту зробити важливий коментар для майбутніх педагогів початкової школи. Особливо це буде цікаво студентам Національного університету Чернігівський колегіум імені Тараса Григоровича Шевченка, оскільки глибоке знайомство з досвідом творчих людей міста, в якому живемо, важливий для подальшого розвитку творчого потенціалу молоді Чернігова.

Оскільки цілковитий анти-мистецький хаос, стирання межі між прекрасним та потворним, відсутність естетичного мислення, прийняття потворного за прекрасне і нехтування прекрасним та естетичним, поступово сприяє деградації та поверхневому баченню речей. В наш час особливо важко зрозуміти мистецтво з погляду вічності, бо вікна нашого духовного погляду забруднені туманом гнітючої візуальної інформації. Тому ковток свіжого «мистецького повітря» повітря творчості, надії, любові та вічності необхідний нам. Все життя людини можна розглядати, як твір мистецтва, і немає більш важливого твору ніж саме життя християнське. Так саме християнське, з його естетичними цінностями, глибиною думки та розумінням вічності творчого розвитку особистості. Тому читаючи опис виставки Едуарда Красного, пані Е. Скрипка змогла написати: «іконопис такого високого рівня ще не експонувався. Виставка надихає, проймає теплом та добром, яким хочеться ділитися з іншими». Ось сутність мистецтва, розуміння істинності його мети та завдань – надихати, приймати теплом любові та добром, яким хочеться ділитися, це необхідно усвідомлювати майбутнім педагогам початкової школи.

Висновки. З багаторічного досвіду творчого спілкування з Едуардом Красним можемо з впев-

неністю сказати, чого не вистачає системі нашої професійної освіти – теплоти, любові та віри в Бога та Його божественну світотворчу мудрість, якою наповнені полотна геніального чернігівського художника та педагога Едуарда Красного. **Ми знаємо, що не просто ми цитуємо, чи це було прочитано, ми були свідками зміни людських сердець та душ під впливом Божественної сили творчості. І ця сила дається тим педагогам, які не замовчують питання духовного розвитку молоді.** В наш час прийнято говорити про комунікацію, математику, літературу, філософію, а про життя духовне, про вічні питання, які ще турбували Сократа та Платона. Яка мета нашої творчості? Яка мета нашого життя? Нам можуть зауважити, що ми описуємо творчість, естетичний розвиток, діяльність чернігівських митців, а ці питання філософії, ми ж педагоги. Це не тільки питання філософії, це питання педагогіки, питання на які ми шаблонно звикли мовчати, або говорити сухо. Ми спотворено розуміємо дефініцію педагогіки. Педагогіка – це духовний вимір творчості, філософія нашого буття. Христос був Вчителем вчителів, Педагог педагогів, Художник художників. І як нам не вчитися у Нього? Необхідно навчитися та передати це світло духовної мудрості майбутнім педагогам. Неможливо зрозуміти питання естетичного та морального розвитку поза питаннями духовного розвитку. Відділяючи творчість від віри, ми ніколи не зрозуміємо сутності творчого розвитку майбутнього вчителя початкової школи. Зрозумів цю сутність Едуард Красний, передав цей вогонь творчості нам, відчула та відобразила його у своєму тексті пані Катерина Скрипка.

В основі педагогіки та творчості лежить віра в Божественне походження мистецтва, в розуміння мистецтва як мови Бога. **Тому і викладач Євген Силко від імені студентів подякував «за можливість побачити професійний іконопис, який їх дуже цікавить, а як викладач – за професійну підготовку молоді до вступу в наш університет»** [5]. Які глибокі слова прозвучали з вуст пана Євгена Силка кандидата педагогічних наук, доцента кафедри теорії та методики мистецького навчання Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. Слова про сутність професійної підготовки майбутніх вчителів. Ще раз звернемо пильну увагу на важливість слів чернігівського педагога, який безпосередньо займається професійною підготовкою майбутніх педагогів. У студентів була можливість «побачити професійний іконопис, який їх дуже

цікавить», можливість побачити сакральне мистецтво, яке особливим чином впливає на душі майбутніх педагогів Ми у гонитві за зовнішнім блиском навіть забули, що ж цікавить студентів? На це питання відповідь ми знайшли в словах педагога Є. Силка. Тоді можна і подякувати «за професійну підготовку молоді до вступу в наш університет». Отже ми бачимо, що духовний розвиток, християнські цінності необхідні сучасній молоді, майбутнім педагогам, як світло життя, як промінь надії. Світло, яке виливається з картин Рембрандта – педагога, який вбачав мету творчого розвитку в розвитку духовному. Тому його мистецтво може розказати набагато більше ніж теоретичні дослідження відірвані від реального розуміння речей.

Список використаної літератури:

1. Субботенко І. Ю. Значення творів сакрального живопису в розвитку художнього мислення майбутнього педагога. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки № 4, 2020 р. С. 42-47.
2. Субботенко І. Ю. Творчість як складова духовного розвитку учнів: проблеми та виклики сучасності. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Вип. 12 (168) Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка; голов. ред. М. О. Носко. Чернігів: НУЧК, 2021. С.152-155 (Серія: Педагогічні науки).
3. Saltz, Jerry. Revisiting a 16th-Century Masterpiece of Mass Death From Selfisolation in 2020. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.vulture.com/2020/03/jerry-saltz-on-pieter-bruegel-the-triumph-of-death.html>
4. Tkachenko O., Golubev O. THE PROPHETIC IMAGES OF PETER BRUEGEL'S ARTISTIC PHILOSOPHY // Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія» / ред. кол. Н. Скотна (головний редактор) та ін. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2019. – Випуск сорок перший. – С. 145-154.
5. К. Скрипка. «У бібліотеці Короленка відбулося відкриття виставки картин та ікон «Світ фарб та натхнення» Едуарда Красного» (опис виставки Едуарда Красного). Режим доступу: <http://pik.cn.ua/35654/u-bibliotetsi-korolenka-vidbulosya-vidkrittya-vistavki-kartin-ta-ikon-quotsvit-farb-ta-nathnennyaquot-eduarda-krasnogo/>.

Subbotenko I. Using the creativity of Peter Bruegel and Eduard Krasny in the development of the creative activity of the future teacher

The article outlines the need to study the work of modern artists who preserve classical artistic traditions and have an author's view on the problem of creative personality development of students.

Considerable attention is also paid to the philosophical and scientific heritage of the Chernihiv teacher Eduard Krasny, which is supported by a pedagogical and art history commentary.

For the first time, scientific research examines the influence of the works of Eduard Krasny and Peter Bruegel on the spiritual development of the individual in the context of the professional training of the future teacher. The importance of addressing precisely these complex questions is determined by the study of creativity as a manifestation of eternity.

Attention is focused on the importance of the work of the Chernihiv artist Eduard Krasny – a teacher, icon painter, head of an art studio in Chernihiv.

Some ways of developing students creativity based on their own pedagogical and aesthetic experience are highlighted. Attention is directed to the importance of work as a synergy of intuitive, a priori and spiritual knowledge of the world through the contemplation of beauty in visible reality on the way to achieving pedagogical ataraxia (a state of mental peace).

The purpose of the work is to investigate the influence of the work of the Chernihiv artist Eduard Krasny on the formation of the creative world of students and future teachers of primary school.

The methodological basis of the research is the position of the theory of cognition; cultural approach to the consideration of art and art therapy practices in working with students.

The scientific novelty lies in the fact that for the first time the role of the work of Eduard Krasny and Peter Bruegel as a component of the aesthetic experience of the future primary school teacher is investigated in the context of the professional training of the future teacher.

Conclusions. The value of our scientific excursion lies in the fact that, for the first time, it is proposed to integrate the creative approaches of Peter Bruegel and the Chernihiv teacher-artist Eduard Krasny in institutions of higher education. In our opinion, studying the work of these outstanding artists will expand the possibilities of artistic training of future teachers and reveal the vast universes of creativity of unique painters.

Key words: *spiritual and aesthetic development of personality, sacred art, professional training of future teachers, visual arts.*